

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI:
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Lietuvos kaimo tinklas
LKT

Parama investicijoms į žemės ūkio valdas

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (KPP) priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities „**Parama investicijoms į žemės ūkio valdas**“ apžvalga

bei lyginamoji analizė su Kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonėmis "Investicijos į žemės ūkio valdas" veiklos sritimi "**Investicijos į žemės ūkio valdas**" bei nauja investicine priemone „**Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas**“.

Leidinį sudarė:

Lietuvos kaimo tinklo narys VŠĮ „Lektoriai“

<https://www.lektoriai.eu/>

Turinys

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“	4
Priemonės veiklos srities tikslai ir prioritetai	4
Priemonės įgyvendinimas prisideda prie šių ES kaimo plėtros politikos prioritetų ir tikslinių sričių įgyvendinimo:	9
Paramos formos ir suma:.....	10
Remiama veikla:.....	11
Tinkamos finansuoti išlaidos:.....	11
Tinkamumo gauti paramą sąlygos:.....	13
Paramos investicijoms į žemės ūkio valdas statistika ir rezultatai	15
Gerosios praktikos pavyzdžiai	16
2023–2027 m. bendroji žemės ūkio politika	18
Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinė priemonė „Investicijos į žemės ūkio valdas“	20
Tinkamumas gauti paramą. Priemonių palyginimai.	20
Partnerystė	23
Investicinės paramos „Investicijos į žemės ūkio valdas“ veiklos sričių paskirstymas pagal žemės ūkio valdos ekonominį dydį, išreikštą standartine produkcijos verte	24
Žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinė priemonė „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“	25
Remiama veikla. Investicinių priemonių palyginimai.	25
Siekiant gauti paramą dotacijos forma:.....	27
Teikiant paramos paraišką ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimui ūkyje tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos bei reikalavimai.....	27
Teikiant paramos paraišką biodujų gamybai iš gyvulininkystės ūkyje susidarančio mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių žemės ūkio atliekų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos bei reikalavimai	33
Teikiant paramos paraišką investicijoms į perėjimą prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos bei reikalavimai:	34
Siekiant gauti paramą lengvatinės paskolos forma:	35
Sąvokos	36
Literatūra	38

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“.

Ūkininkai norintys modernizuoti savo ūkį yra kviečiami pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (KPP) priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Tokia galimybe jau pasinaudojo ir parama gavo virš 6 tūkstančių ūkininkų ar žemės ūkio veiklą užsiimančių įmonių, kooperatyvų (kas sudaro kiek daugiau nei 60 proc. visų teikusių paramas).

Priemonės veiklos srities tikslai ir prioritetai

Prioritetai

Visuose regionuose didinti ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą, gerinant ekonominės veiklos efektyvumą ir rezultatus, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas.

Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir tiekimą rinkai.

Priemonės veiklos srities tikslinės sritys:

- Modernizuoti ir restruktūrizuoti ūkio materialinės-techninės bazės potencialą
- Didinti ūkininkų pajamas iš žemės ūkio ir su juo susijusios veiklos;
- Skatinti didesnės pridėtinės vertės žemės ūkio produktų gamybą.

Paramos investicijoms į žemės ūkio valdas kompleksiniai tikslai:

Inovacijų kūrimas, diegimas ir sklaida

Inovacija - tai nauja technologija, idėja ar metodas naujiems procesams, technologijoms, techninėms priemonėms, žaliavoms ir produktams kurti arba esamiems tobulinti. Lietuvos statistikos departamentas (2019) viso išskiria keturis inovacijų tipus: produkto inovacija, proceso inovacija, organizacinė inovacija bei rinkodaros inovacija.

Manoma, jog inovacijos žemės ūkyje gali padėti spręsti klimato problemas, bei užtikrinti tvarumą. Todėl taikant šią investicinę priemonę finansuojamos investicijos skirtos poreikiams, susijusiems su žaliąja ir skaitmenine pertvarka. Parama teikiama investicijoms, susijusioms su tvarumu, klimato ir aplinkosaugos tikslais paskatins investuoti į technologijas, mažinančias neigiamą poveikį aplinkai, užtikrinančias efektyvesnį išteklių naudojimą, skatinančias aplinkai draugiškesnį ūkininkavimą, tvarią žemės ūkio gamybą, maisto tiekimo grandinių tvarumą.

Tuo pačiu investicijos į skaitmeninimą, inovacijas gali padėti užtikrinti Lietuvos žemės ūkių technologinį suverenumą bei didinti ūkių konkurencingumą bei pelningumą. Inovacijų kūrimas, jų diegimas ir sklaida gali padėti greičiau ir efektyviau atlikti darbus, ekonomiškiau ir sveikiau užauginti savo produkciją bei ją parduoti.

Technologinės, organizacinės ir socialinės inovacijos, įgyvendinamos per naujas bendradarbiavimo ir partnerystės formas, tokias, kaip Europos inovacijų partnerystės (toliau - EIP) veiklos grupės. EIP veiklos grupės atlieka bandymus, kuria naujus produktus ir technologijas. EIP veiklos grupių tikslas suburti ūkininkus, konsultantus, tyrėjus, asociacijas, ar kitus kaimo plėtros sektoriaus dalyvius vardan bendro tikslo, taikyti žinias, kurti inovacijas bei plėtoti konkurencingą, tvarų žemės ūkį.

Vienas iš stambiausių šiuo metu įgyvendinamų EIP projektų – „Žinių kaupimo, perdavimo, žemės ūkio technologijų kūrimo ir jų demonstravimo centro „Inovacijų vartai“ sukūrimas. Vienu iš projekto tikslu buvo suformuoti eksperimentinių, mokomųjų, bandymų (EMB) ūkių tinklą.

Tokių ūkių veikla orientuota į inovatyvią žemės ūkio gamybą, pasitelkiant naujausių mokslo pasiekimų, žinių, technologijų bei inovacijų bandymus, bei gautų rezultatų, žinių perdavimą. EMB ūkių veiklos rezultatai aktualūs visiems ūkiams, plėtojantiems pirminę žemės ūkio gamybą ir suinteresuotiems diegti inovatyvius sprendimus gyvulininkystės, augalininkystės, daržininkystės, sodininkystės, kiaulininkystės, mišriuose ūkiuose.

EMB ūkiai, atitinkantys ūkininko apibrėžimą ir kitas, pareiškėjams nustatytas tinkamumo sąlygas, taip gali teikti paraiškas priemonei „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“.

Aplinkos išsaugojimas ir tvari plėtra

Ūkininkavimo veikla, kuri yra efektyvesnė ir tausoja aplinką, yra laikoma viena iš būdų spręsti šiuos iššūkius. Siekiant tausoti aplinką, ieškoma sprendimų, kaip sumažinti pasėlių ir maisto švaistymą, efektyviau naudoti gamtos išteklius, mažinti CO2 emisijas, aplinkos užterštumą ir trąšų naudojimą.

Prieš inovatyvių technologijų integravimą į žemės ūkio veiklą, ūkininkai gaudavo duomenis apie dirbamų laukų būseną apsiekiant mėginio tyrimus. Toks metodas nebuvo tikslus, neapimdavo viso dirbamos žemės ploto, o tik tuos žemės lopinėlius iš kurių buvo paimti mėginiai, todėl rezultatai buvo tik apytiksliai, darbe ūkininkai turėjo pasikliauti nuojautą ir neretai rizikuodami.

Lentelėje pavaizduojama kaip siūloma integruoti skaitmenines inovacijas į žemės ūkio veiklą ir kokios naudos aplinkos išsaugojimui ir tvarumui galima sulaukti:

Skaitmeninių inovacijų pritaikymas:	Nauda:
Žemės ūkio technologijų stebėsenos ir kontrolės sistemų įvedimas Dirvožemio ir oro drėgmės lygio bei temperatūros stebėjimo ir duomenų kaupimo sistemų įvedimas	Padeda iš anksto pasiruošti nepalankioms oro sąlygoms bei prognozuoti pasėlių derliu. Padeda išvengti didelių produkcijos praradimų, mažinti elektros energijos sąnaudas, CO2 išmetimą ir aplinkos taršą.
Drėkinimo sistemų efektyvumo didinimas	Padeda sumažinti vandens suvartojimą, padeda mažinti elektros energijos sąnaudas, CO2 išmetimą ir aplinkos taršą.
Inovatyvios sandėliavimo sistemos įvedimas	Padeda sumažinti neišparduotos produkcijos švaistymo problemą.
Šiuolaikinės rinkodaros naujovių taikymas produkcijos realizavimui – pvz.: elektroninė prekyba, paieškos sistemų, socialinių tinklų marketingas.	Padidina vartotojo pasitikėjimą ūkininko produkcija, kokybe ir kaina, kuomet ūkininkas pats pristato savo produkciją, atsisako tarpininkų kuriamas asmeniškėsniš ryšis gamintojas - vartotojas. Gali padidinti ūkininko pelną (nelieka tarpininkų pelno dalies).

Jau 2013 metais Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto atliktame tyrime „Inovacijų diegimo Lietuvos ūkininkų ūkiuose motyvai ir barjerai“ kuriame buvo apklausi 1100 Lietuvos ūkininkų, dalyvaujančių Lietuvos ūkių apskaitos duomenų tinkle (toliau – ŪADT) gauti rezultatai leido suprasti jog ūkininkai yra teigiamai nusiteikę į naujovių diegimą. Susumavus gautus rezultatus paaiškėjo, jog vos 5,5 proc. apklausoje dalyvavusių ūkininkų neteikia didelės svarbos naujovių diegimui. Tyrimo rengėjai norėjo išsiaiškinti priežastis, kas stabdo ūkininkus nuo inovacijų diegimo. Paaiškėjo, jog viena dažniausių priežasčių buvo žinių, patirties stoka, baimė rizikuoti ir suklysti. Dalis ūkininkų vengiančių naujovių diegimo savo žemės ūkio veikloje pasisakė jog savo nuomonę pakeistu tuo atveju, jeigu susilauktų konsultacinės pagalbos bei pagalbos organizuojant inovacijų diegimo procesą.

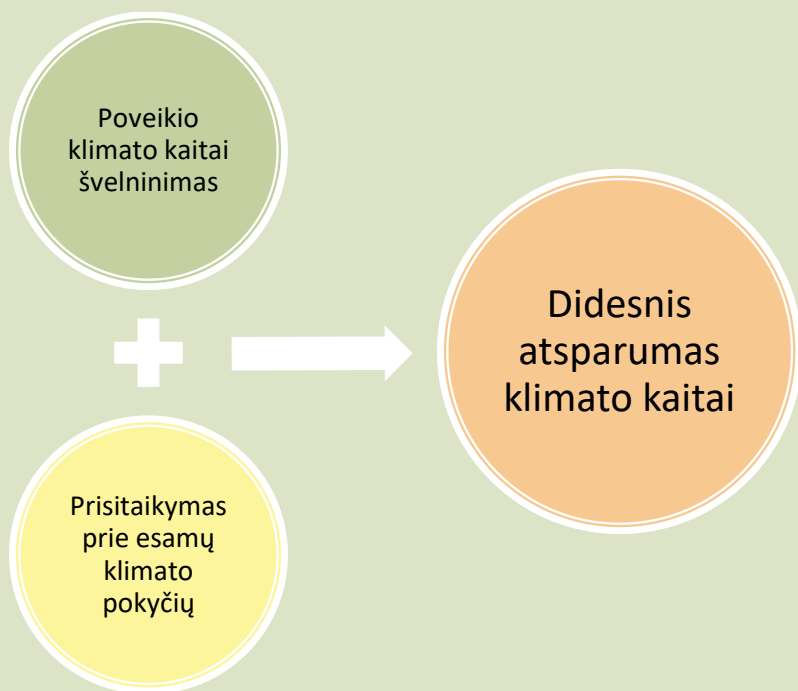

Klimato kaitos švelninimas

Nors pataisyti žalos padarytos mūsų planetai nebeįmanoma, tačiau svarbia užduotimi tampa tolimesnio poveikio klimatui sušvelninimas. Vienas svarbiausių klimato kaitos švelninimo tikslų – sumažinti neigiamą žmogaus poveikį klimatui ir stabilizuoti šiltnamio efektą skatinančių dujų kiekį. Žemės ūkis stipriai prisideda prie klimato kaitos ir pats yra jos veikiamas todėl ypač svarbu imtis priemonių kurios prisideda prie gamtos išteklių naudojimo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo mažinimo.

O antra nemažiau svarbia užduotimi tampa adaptacija, siekiant sumažinti žmonių ir ekosistemų jautrumą jau padarytiems klimato pokyčiams. Adaptaciją sudaro veikla, kuria žmonės ir ekosistemos sumažina savo jautrumą neigiamam klimato poveikiui bei dėl tokio poveikio atsirandančius nuostolius. Kaip tai padaryti priklauso nuo daugybės aspektų – geografinė padėtis, ekologiniai, socioekonominiai modeliai ir kitos sąlygos.

Svarbu suprasti kad šios dvi užduotys yra vienodai svarbios ir gali padėti išvengti ekologinių katastrofų bei žmonių mirčių.

Ilgalaikė ES vizija – iki 2050 m. tapti klimato kaitos poveikiui atsparia visuomene, visiškai prisitaikiusia prie neišvengiamų klimato kaitos padarinių.

2021 metais Europos Komisija ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijoje išanalizuoja šių dienų klimato padarinių situaciją bei pateikia siūlomus sprendimus įvairiose veiklose srityse. Žemės ūkyje tokie sprendimai apima tvarų (pakartotinį) vandens naudojimą, dirvožemio valdymą, augalinę dangą ir sausrų atsparių kultūrų naudojimą, vertikalųjį ūkininkavimą ar net pažeistų vietovių žemėtvarką ir atkūrimą.

Todėl siekiant išvengti tolimesnės žalos aplinkai darymo, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪPKP) remia investicijas, skatinančias gamtai draugišką ūkininkavimą ir efektyvų išteklių naudojimą: gamtosauginių inovacijų diegimą, mažo anglies dioksido kiekio technologijų naudojimą, bei biomasės (ypač atliekinės, susidaranti gyvulininkystės ūkiuose) naudojimą energijos gamybai.

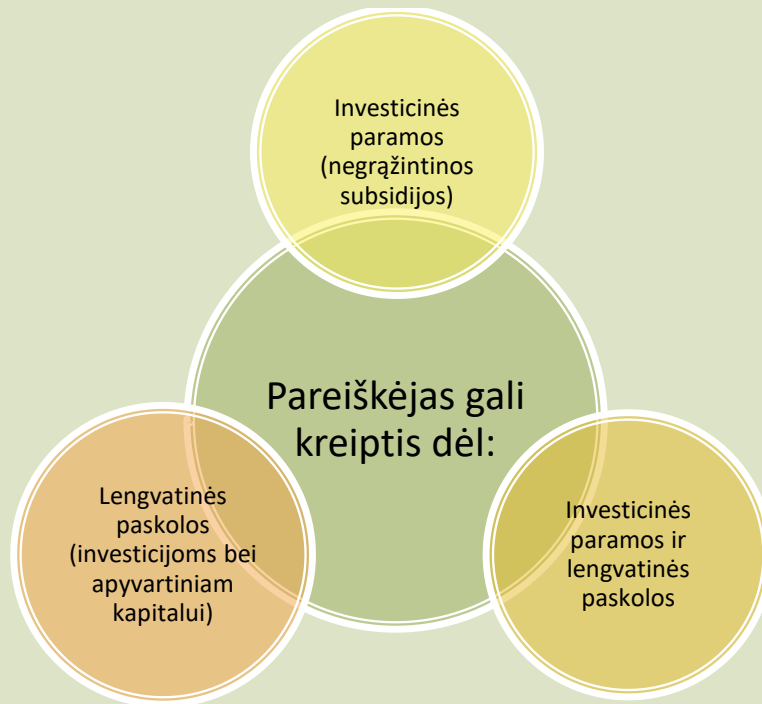
Priemonės įgyvendinimas prisideda prie šių ES kaimo plėtros politikos prioritetų ir tikslinių sričių įgyvendinimo:

Prioritetas:	Tikslas:	Įgyvendinimas:
Didinti visų žemės ūkio veiklų gyvybingumą ir konkurencingumą, skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą.	Visų ūkių ekonominės veiklos rezultatų gerinimas ir palankesnių sąlygų ūkiams restruktūrizuoti ir modernizuoti sudarymas, pirmiausia siekiant intensyvinti dalyvavimą rinkoje ir orientavimą, taip pat žemės ūkio įvairinimą.	Remiamas žemės ūkio valdų formavimas, gerinant ūkių struktūrą. Remiamas žemės ūkio veiklai naudojamų laukų drenažo inžinerinės infrastruktūros atnaujinimas. Skatinama didesnės pridėtinės vertės žemės ūkio ir maisto produktų gamyba.
Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje.	Pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumo didinimas geriau juos integruojant į žemės ūkio ir į maisto produktų grandinę per kokybės sistemas, žemės ūkio produktų pridėtinę vertę, skatinant vietos rinkas ir trumpas tiekimo grandines, gamintojų grupes ir organizacijas bei tarpšakines organizacijas.	Remiamos investicijos, kuriomis didinama žemės ūkio ir maisto produktų gamybos, perdirbimo bei rinkodaros pridėtinė vertė. Skatinamos vietinės maisto produktų rinkos, įtraukiant į maisto grandinės organizavimą žemės ūkio ir maisto produktų gamintojus. Didinamos vidutinių ir smulkių ūkių galimybės investuoti ir skatinti jų kooperaciją. Skatinamas ryšių tarp vartotojų ir gamintojų stipinimas bei vietinės maisto produktų rinkos vystymasis diegiant inovacijas. Skatinamas gyvulių augintojų ūkininkavimo metodų, mažinančių poveikį aplinkai ir klimato kaitai diegimas.
Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose.	Atsinaujinančių energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo bei naudojimo bioekonomikos tikslais palengvinimas.	Remiamos investicijos į pirminės žemės ūkio produkcijos gamybos procese susidarančių atliekų panaudojimą biodujoms gaminti, įrengiant biodujų jėgaines, kuriose pagaminta šilumos ir elektros energija naudojama tik ūkio reikmėms tenkinti.

Paramos formos ir suma:

Pareiškėjas gali teikti paramos paraišką: gauti tik investicinę paramą (negražintiną subsidiją), gauti tik lengvatinę paskolą investicijoms ir (arba) apyvartiniam kapitalui arba gauti ir paramą ir paskolą.

Didžiausia investicinės paramos suma - 300 000 Eur.

Išimtis taikoma dviem atvejais (tuomet didžiausia investicinės paramos suma siekia 600 000 Eur):

1. Projektą vykdo pripažintas žemės ūkio kooperatyvas bei numatytos įgyvendinti kolektyvines investicijas kurių rezultatais bendrai naudosis pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nariai.
2. Projekte numatytos statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto išlaidos, įskaitant statybines medžiagas, pastatų ir (arba) statinių funkcionavimui būtiną infrastruktūrą, išskyrus kelius, ir (arba) pastatų funkcionavimui užtikrinti būtinos įrangos įsigijimo išlaidos projekto vertėje sudaro daugiau kaip 75 proc. visų projekto investicijų vertės (be PVM).

Didžiausia paskolos suma - 200 000 Eur (be išimčių).

Atitinkamai didžiausia investicinės paramos ir lengvatinės paskolos suma - 500 000 Eur (arba 800 000 Eur atitikus aukščiau minėtas išimtis).

Remiama veikla:

- žemės ūkio produktų gamyba;
- prekiųjų žemės ūkio produktų apdorojimas, perdirbimas ir tiekimas rinkai
(taip pat ir pripažinto žemės ūkio kooperatyvo iš savo narių jų valdose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų supirkimas ir iš jų pagamintų maisto ir ne maisto produktų realizavimas).

Remiami žemės ūkio sektoriai:

Augalininkystė

- Sodininkystė
- Daržininkystė
- Uogininkystė
- Kiti Augalininkystės sektoriai

Gyvulininkystė

- pieninė galvijininkystė
- mėsinę galvijininkystę
- avininkystė
- ožkininkystė
- kiaulininkystė
- triušininkystė
- paukštininkystė
- kiti gyvulininkystės sektoriai

Tinkamos finansuoti išlaidos:

Parama teikiama kaip investicinė parama (negražintina subsidija):	Parama teikiama lengvatinės paskolos forma:
Nauja žemės ūkio technika ir nauja žemės ūkio įranga.	Nauja žemės ūkio technika ir nauja žemės ūkio įranga.
Nauji technologiniai įrengimai, skirti žemės ūkio sektoriaus pirminiams žemės ūkio produktams apdoroti ir (arba) perdirbti ir (arba) paruošti realizacijai.	Nauji technologiniai įrengimai, skirti žemės ūkio sektoriaus pirminiams žemės ūkio produktams apdoroti ir (arba) perdirbti ir (arba) paruošti realizacijai.
Nauja įranga, būtina žemės ūkio sektoriaus ūkinių gyvūnų gerovei ir (arba) biologiniam saugumui užtikrinti.	Kiti nauji įrenginiai, įranga, prietaisai ir įrankiai, skirti veiklai žemės ūkio sektoriuje vykdyti.

Nauja kompiuterinė ir programinė įranga, susijusi su įsigijamos įrangos ar technologinio proceso valdymu.	Nauja kompiuterinė ir programinė įranga, skirta veiklai žemės ūkio sektoriuje vykdyti.
Naujos N, O ir SL kategorijų bazinės komplektacijos transporto priemonės, kaip nurodyta Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimuose, skirtos projekto reikmėms.	Naujos N, O ir SL kategorijų bazinės komplektacijos transporto priemonės, kaip nurodyta Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimuose, skirtos projekto reikmėms ir būtinos žemės ūkio produktams vežti.
Projekte numatytai veiklai žemės ūkio sektoriuje vykdyti būtinų pastatų ir statinių nauja statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ar paprastas remontas. Gyvulininkystės sektoriaus ūkinių gyvūnų biologiniam saugumui užtikrinti reikalingų statinių nauja statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas. Paprastas remontas remiamas tik tuo atveju, kai saulės energijos šviesos elektrinės elementai, kurie yra montuojami ant esamo pastato stogo, yra tinkami kaip paprastasis remontas.	Gamybinių pastatų ir (arba) statinių pirkimas, nauja statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas.
Naujos statybinės medžiagos.	Patentų, licencijų, autorinių teisių, prekės ženklų įsigijimas.
Infrastruktūra valdoje, jei ji susijusi su žemės ūkio sektoriaus žemės ūkio produktų gamyba arba perdirbimu ir paruošimu realizacijai: Kelių, vietinio vandentiekio ir vietinės kanalizacijos sistemų, artezinių gręžinių, laistymo įrenginių įrengimas, rekonstravimas ar kapitalinis remontas.	Žemės neužstatytos ir (arba) užstatytos statiniais ir (arba) pastatais pirkimas. Žemės pirkimo išlaidos turi sudaryti ne daugiau nei 10 proc. visos paskolos sumos.
Daugiamečių augalų įsigijimas ir jų sodinimo darbai (rangos būdu). (Vienmečių augalų ir gyvūnų pirkimas nėra remiamas).	Vienmečių ir daugiamečių augalų pirkimas, ūkinių gyvūnų pirkimas.
Bendrosios išlaidos.	Finansavimas apyvartiniam kapitalui: Trumpalaikis turtas (medžiagos, sėklos, pašarai, trąšos, augalų ir gyvūnų apsaugos priemonės, degalai ir tepalai, atsarginės dalys ir kt.); Darbo užmokestis ir su juo susiję mokesčiai; Su ūkio veikla susiję mokesčiai ir einamosios išlaidos; Debitoriniai įsipareigojimai ir kitos apyvarinės išlaidos, būtinos ūkinei veiklai vykdyti; Išlaidos PVM, sumokėtam už prekes ar paslaugas, susijusias su investicijomis į materialųjį, nematerialųjį ar biologinį turtą.

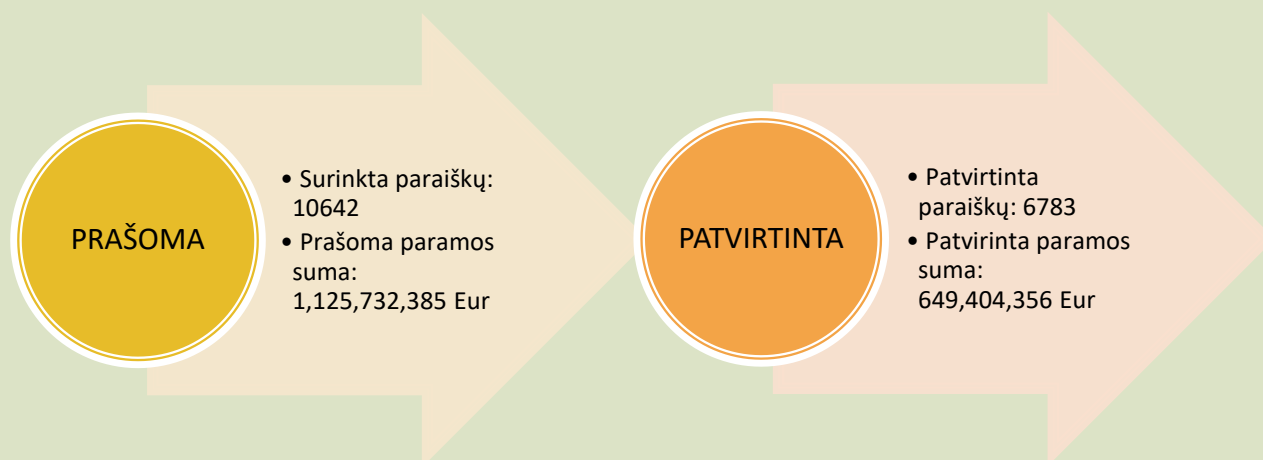

Tinkamumo gauti paramą sąlygos:

Fizinis asmuo	Juridinis asmuo (išskyrus žemės ūkio kooperatyvus)	Žemės ūkio kooperatyvas
Turi 18 metų	-	
Turi savo vardu įregistruota ūkininko ūkį ir valdą.		Kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja (ar superka, perdirba ir realizuoja) iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus reikalavimas turėti savo vardu įregistruotą valdą netaikomas.
Pareiškėjas užsiima žemės ūkio veikla ir gauna iš šios veiklos pajamas nepertraukiamai ne trumpiau kaip 12 mėnesių (atitiktis patikrinama pagal ūkininko ūkio įregistravimo arba juridinio asmens registravimo datą ir pagal pareiškėjo kartu su paramos paraiška pateiktų ataskaitinių metų finansinių ataskaitų dokumentus).		
Nekilnojamasis turtas ar jo dalis (statinys, žemė, įskaitant žemę po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais), į kurį investuojama, priklauso pareiškėjui, pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui asmeninės, bendrosios jungtinės nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise ir VĮ Registrų centre įregistruota naudojimosi nekilnojamoju turtu tvarka bei pareiškėjas investuoja į savo dalį. Tokiu atveju, kai nekilnojamasis turtas (statinys), į kurį investuojama, priklauso sutuoktiniui asmeninės nuosavybės teise, pateikiamas rašytinis sutuoktinio sutikimas investuoti į jam priklausantį nekilnojamąjį turtą (statinį) ir vykdyti verslo plane numatytą veiklą ne trumpiau kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Statiniai ir žemė, įskaitant žemę po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais, pareiškėjo taip pat gali būti nuomojami arba kitaip užtikrintas teisėtas naudojimas jais ne trumpesniam terminui kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos.		Netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus. statiniai, į kuriuos investuojama, ir žemė po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais turi būti tik nuosavybės teise valdomi vieno iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių, kurio valdoje numatoma įgyvendinti investicijas.

	Statiniai ir žemė po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nario gali būti nuomojami arba kitaip užtikrinamas teisėtas naudojimas jais ne trumpesiam terminui kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos.
Verslo plane pateiktos planuojamos investicijos turi pagerinti bendrus žemės ūkio valdos veiklos rezultatus (taikomos naujos technologijos, didėja žemės ūkio augalų derlingumas ir gyvūnų produktyvumas, gerėja žemės ūkio produktų kokybė, mažinamas neigiamas poveikis aplinkai, didinamas pelnas ir kt.); Kuomet parama teikiama jauniems ūkininkams (asmenims, kurie paraiškos pateikimo metu yra ne vyresni kaip 40 metų amžiaus, turi reikiamų profesinių įgūdžių bei kompetencijos ir pirmą kartą įsisteigia žemės ūkio valdoje kaip tos valdos valdytojas), planuojamų investicijų siekis yra atitikti Europos Sąjungos (ES) standartus, taikomus žemės ūkio gamybai, įskaitant darbo saugos standartus.	
Pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui.	
Žemės ūkio valdos ekonominis dydis (VED), išreikštas standartinė produkcijos (SP) verte, yra didesnis kaip 8 000 (skaičiuojamas pagal produkcijos standartinę vertę išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 3D-382 „Dėl Produkcijos standartinę vertę išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“).	Kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja (ar superka, perdirba ir realizuoja) iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus reikalavimas turėti savo vardu įregistruotą valdą netaikomas.
Pajamos iš žemės ūkio veiklos per 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. ūkio subjekto pajamų (atitiktis patikrinama pagal pareiškėjo parengtą Pažymą apie žemės ūkio veiklos subjekto pajamas per praėjusius kalendorinius metus (Žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 3D-66 „Dėl Žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos patvirtinimo“, 2 priedas). Nustatant pajamų iš žemės ūkio veiklos dalį, į pareiškėjo žemės ūkio veiklos pajamas neįskaičiuojamos pajamos, gautos iš paslaugų žemės ūkiui).	
Pateiktame verslo plane pareiškėjas įrodo, kad ūkio subjektas atitinka ekonominį gyvybingumą apibūdinančius rodiklius ir jų kritines reikšmes, kaip nustatyta Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“.	
Išlaidos, kurioms finansuoti prašoma paramos, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos pagal I Bendrosios žemės ūkio politikos ramsčio priemones, iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų.	

Paramos investicijoms į žemės ūkio valdas statistika ir rezultatai

2023.11.03 ataskaitos duomenimis

BGI Consulting Žemės ūkio ministerijos užsakymu atlikto tyrimo „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtakos didinant ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir skatinant inovacines ūkio technologijas“ metu gauti rezultatai parodė, jog investicinės priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srityje „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ investicijos reikšmingai prisidėjo prie paramos gavėjų ekonominės veiklos rezultatyvumo gerinimo – absoliučios daugumos paramos gavėjų faktinės gamybos apimčių, grynojo pelno, pajamų lygio bei valdos ekonominio dydžio rodiklių reikšmės viršijo planines šių rodiklių reikšmes. Taip pat investicijos į inovacines technologijas turėjo reikšmingą indėlį produkcijos asortimentui, produkcijos kokybei bei darbo užmokesčiui.

Tyrimo metu atliktos paramos gavėjų anketinės apklausos parodė kad paramos dėka įsigyta nauja, mažiau tarši gamtai įranga, prisidėjo prie aplinkosauginių aspektų gerėjimo paramą gavusiuose ūkiuose. Didžiausias poveikis buvo kuro panaudojimo efektyvumo srityje – net 79 proc. paramos gavėjų nurodė, kad parama leido padidinti kuro panaudojimo efektyvumą. O 75 proc. respondentų nurodė, kad parama leido pagerinti gyvūnų gerovę bei tiek pat, 75 proc. Džiaugėsi padidėjusiu energetinių išteklių panaudojimo efektyvumu.

Tyrimo kūrėjai pateikia tyrimo metu gautu rezultatų išvadas ir rekomendacijas investicijų ir tvarumo diegimo naujo laikotarpio paramos priemonėms:

- Didesnis konsultavimo paslaugų prieinamumas bei konsultacijų kokybės užtikrinimas (tyrimo rezultatai parodo kad būtent konsultacijomis pasinaudojusių ūkininkų ir inovacijas įdiegusių savo žemės ūkio veikloje, veiklos rezultatai viršijo verslo plane numatytuosius. Tačiau tuo pačiu tyrimas atkreipė dėmesį į problemą, kad konsultacijomis naudojasi dar labai mažas skaičius ūkininkų).
- Bendradarbiavimo mąsto tarp mokslo institucijų, ūkininkų didinimas. Atlikta analizė parodė, kad dauguma respondentų investuoja paramos lėšas į naują ir modernią techniką. Ir nors šios technikos įsigijimas yra inovacija ūkių (paramos gavėjų) lygiu, tokios investicijos nėra inovacijos tiek nacionaliniu, tiek regioniniu lygmeniu. Bendradarbiavimo skatinimas prisidėtų prie praktinių problemų sprendimo žemės ūkio sektoriuje, o sėkmingi bendradarbiavimo pavyzdžiai galėtų

pasitarnauti kaip pavyzdys kitiems ūkiams apie bendradarbiavimo kuriamą pridėtinę vertę inovacijų plėtrai.

- Pažangesnių technologijų diegimas ir ūkininkavimo veiklos skaitmenizavimas (rekomenduojama ateityje apsvarstyti galimybę toliau teikti prioritetinius balus ūkiams, kurie įsipareigoja investuoti į skaitmenizacijos procesus).
- Didesnio dėmesio tvarumui užtikrinimas. Nors tvarumo būklė Lietuvos žemės ūkio sektoriuje yra pakankamai aukšta, ateityje kyla rizika, kad didėjant žemės ūkio našumui ir žemės produkcijos apimtims bus susidurta su gamtinių išteklių pereikvojimu. Atsižvelgiant į tai, yra būtina užtikrinti tvarų ūkininkavimą, kuris būtų kuo neutralus gamtai (Prie šio tikslo įgyvendinimo galėtų prisidėti spartesnė inovacijų plėtra žemės ūkiuose bei paramos užtikrinimas technologiniams įrenginiams, kurie užtikrina tvarų ūkininkavimą).

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Lietuvos kaimo tinklas (LKT) jau tris metus iš eilės skelbia ir apdovanoja Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos (KPP) projektų gerųjų pavyzdžių konkurso „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimai“ nugalėtojus.

Konkurso nugalėtojai, sėkmingai įgyvendinę projektus, finansuojamus iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir valstybės biudžeto, savo pavyzdžiu įkvepia siekti ir realizuoti sumanymus bei prisidėti prie ateities kaimo kūrimo.

2021 metais nominacijoje „Inovatyvus ūkis“ pirmąją vietą gavusio Audriaus Juškos įvykdyto projekto rezultatai ženkliai viršijo verslo plane numatytus lūkesčius. Ūkininkas specializuojasi šiltnaminės daržininkystės veiklos srityje ir orientuojasi į agurkų ir pomidorų auginimą. Audrius Juška šiltnaminėje daržininkystėje nebėra naujokas, šia veikla užsiima daugiau kaip 10 metų. Jau 2005 metais investavo į modernius žieminius šiltnamius ir juos sėkmingai naudoja. Ūkininko tikslu buvo didinti ūkio gyvybingumą bei konkurencingumą, taikyti inovatyvias šiltnaminės daržininkystės technologijas, įrengti katilinę, kuri naudotų atsinaujinančius energijos išteklius ir mažintų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas. Ūkininkas planavo ne tik plėsti savo verslą, bet ir sukurti darbo vietų. Audrius Juška kreipėsi paramos pagal investicinę priemonę: „Investicijos į materialųjį turtą“.

Paraiška buvo patirtinta ir ūkininkas įsigijo ir atliko visas verslo plane numatytas investicijas.

Audriaus Juškos ūkis. Nuotrauka: Lietuvos kaimo tinklas

Pirmiausiai buvo atlikti projektavimo darbai, geologiniai grunto tyrimai, paruoštas žemės plotas. Gavus statybų leidimą buvo įrengta biokuro katilinė, pastatyti modernūs stikliniai šiltnamiai su trešimo, klimato valdymo technologijomis. Taip pat įrengti vandens gręžiniai, nuotekų valymo sistema. Papildomai įsigyta produkcijos sandėliavimo įranga bei transporto priemonė su šaldymo įranga produkcijai vežti.

Įgyvendinus projektą įdiegus inovatyvias technologijas padidėjo Audriaus Juškos šiltnaminės daržininkystės ūkio gyvybingumas, konkurencingumas bei pelningumas. Ūkyje sukurta arti 100 papildomų darbo vietų.

Dar vienu sėkmingo verslo pavyzdžiu būtų 2022 metais „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimais“ konkurso „Pažangus ūkis“ nominacijoje pirmąją vietą užsitarnavęs Julius Martišius teikęs paraišką priemonei „Investicijos į materialųjį turtą“ ir sėkmingai praplėtęs savo pieninystės ūkį.

Projekto pradžioje Julius Martišius turėjo 132 karvių, o iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos planuoja nuosekliai šį skaičių padidinti iki 200 gyvulių. Tam kad galėtų praplėsti savo ūkį Juliui buvo reikalinga

*Juliaus Martišiaus ūkis.
Nuotrauka: Lietuvos kaimo tinklas*

investicija į naują galvijų laikymo fermą su karvių komforto įranga bei automatizuota melžimo sistema – melžimo robotu. Šios investicijos reikalingos tiek darbo našumui padidinti, tiek gyvūnų gerovei užtikrinti, pavyzdžiui automatizuota melžimo sistema suteikia plačias galimybes stebėti bei analizuoti karvių melžimo, pašaro suvartojimo bei reprodukcinis klausimus, bei signalizuoja apie gyvulio sveikatos sutrikimus ir leidžia užbėgti už akių ligų protrūkiams. Savo ruožtu nuolat stebint ir palaikant karvių sveikatingumą gerėja ir pieno kokybė ir kiekis.

Gavus projekto paraiškos patvirtinimą pradėtas įgyvendinti verslo planas. Įsigyti ir ūkyje pritaikyti inovaciniai, automatizuoti sprendimai: mėšlo valymo robotas, automatizuota melžimo sistema, selekciniai vartai, įdiegtos bandos valdymo bei rūjų stebėjimo programos.

Visi šie sprendimai prisidėjo prie daug paprastesnio, produktyvesnio ūkininkavimo – leidžia patogiai valdyti gyvulių bandą, rinkti duomenis apie kiekvieno gyvulio aktyvumą, ėdimo, atrajojimo ir poilsio laiką, skirstyti į grupes pagal produktyvumą, laktacijos laiką, fiziologinę būseną vertinanti kiekvieno gyvulio elgseną, savijautą visos paros metu, leidžia laiku žinoti apie blogėjančią sveikatos būklę, atlikti profilaktinius veiksmus ir būtinus darbus. Taip pat ir pagerinti produkcijos kokybę, automatiškai atskiriant sergančių karvių pieną.

2023 metais „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimais“ konkurso nominacijoje „Pažangus ūkis“ pirmąją vietą laimėjo Arno Piilberg valdantis uogininkystės ir vaisininkystės ūkį.

Arno Piilberg ūkis specializuojasi ekologiškų braškių, aviečių, aronijų, šermukšnių bei obuolių auginimo srityje. Siekiant išsaugoti uogų ir obuolių šviežumą, gerą prekinę išvaizdą, o ypač tai aktualu ekologiškai augintai produkcijai, būtinos geros sandėliavimo patalpos.

Arno Piilberg atkreipė dėmesį į rinkos poreikį būtent ekologiškų vaisių ir uogų produkcijai – tyrelėms ir sultims ir nusprendė kreiptis paramos investicijoms į produkcijos perdirbimo įrangą. Kai ūkininko paraiška buvo patvirtinta, prasidėjo verslo plano nuoseklus vykdymas: įsigytas smulkintuvas, reikalingas tarpueilių purenimo darbams. Suprojektuotas ir pastatytas pastatas produkcijos perdirbimui ir sandėliavimui, bei įrengta visa reikalinga įranga.

Arno Piilberg ūkis. Nuotrauka: Lietuvos kaimo tinklas

Įgyvendinus projektą padidėjo darbo našumas, efektyvumas, pagerėjo produkcijos kokybė, padidėjo pardavimo pajamos ir sumažėjo gamybos sąnaudos.

2023–2027 m. bendroji žemės ūkio politika

Bendroje žemės ūkio politikos (BŽŪP) 2014–2020 metų veiklos analizėje matyti aiški paramos ūkininkams ekonominė, socialinė ir aplinkosauginė nauda. Tačiau, nepaisant to, 2021 metais Europos Parlamentas, Europos Sąjungos Taryba ir Europos Komisija per derybas dėl naujo BŽŪP modelio, atsižvelgdami į 2014–2020 m. patirtį, nustatė, kad pastangos stiprinti aplinkos apsaugos ir klimato politiką bei skatinti pokyčius vis dar yra nepakankamos siekiant ryškių rezultatų.

Taigi, priimtas sprendimas, kad būtina įsipareigoti labiau remti ES žemės ūkio tvarumą ir įgyvendinti Europos žaliojo kurso bei strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ tikslus. Pirmiausia, tai reiškia, kad BŽŪP turi didinti savo indėlį į ES aplinkos apsaugos tikslus ir prisidėti prie didesnių klimato tikslų, nustatytų Europos klimato teisės akte. Todėl Kaimo plėtros politika turės skirti daugiau išteklių aplinkos apsaugos ir klimato veikloms.

2020 m. gegužės mėn. Komisija pristatė strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ – vieną iš pagrindinių veiksmų pagal Europos žaliąjį kursą. Ši strategija padeda siekti tikslo iki 2030 m. grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 proc., o iki 2050 m. pasiekti ES poveikio klimatui neutralumo.

Strategija „Nuo ūkio iki stalo“ siekiama sveikesnių ir tvariau pagamintų maisto produktų, todėl pagrindiniai iškeliami tikslai yra:

- užtikrinti pakankamai įperkamo ir maistingo maisto pagal planetos galimybes,
- perpus sumažinti pesticidų bei trąšų naudojimą ir antimikrobinių medžiagų pardavimą,
- padidinti ekologiniam ūkininkavimui skirtos žemės dalį,
- skatinti tvaresnį maisto vartojimą ir sveiką mitybą,
- mažinti maisto nuostolius ir švaistymą,
- kovoti su sukčiavimu maisto tiekimo grandinėje,
- didinti gyvūnų gerovę.

Dėl tų priežasčių numatyta jog 2023-2027 metais ne mažiau kaip 35 procentai BŽŪP paramos lėšų bus skiriami investicijoms, susijusioms su aplinkosauga ir klimatu, (2014-2020 metų laikotarpiu buvo numatyti 30 proc.).

Kiekviena ES šalis turėjo pati pasirengti naujojo laikotarpio strateginį planą, kuriame atsižvelgiama į ES žemės ūkio politikos tikslus, tačiau, tuo pačiu pritaikant savo šalies sąlygoms ir poreikiams.

Svarbia sąlyga buvo ir tai, jog šalys, ruošdamos naujojo strateginio plano konkrečias intervencines priemones ūkininkams, nepriklausomai nuo priemonės tikslų, remiamos veiklos bei numatytų finansuojamų išlaidų, turėjo užtikrinti jog paramą investicijoms pareiškėjas galės gauti tik tuomet, jei taikys klimatui ir aplinkai naudingą praktiką.

Todėl 2023–2027 m. bendroji žemės ūkio politika (BŽŪP) grindžiama dešimt pagrindinių tikslų (žr. lentelė žemiau). Šie tikslai yra orientuoti į socialinius, aplinkos ir ekonominius tikslus, kuriais remiantys ES šalys ir turėjo rengti savo BŽŪP strateginius planus.

2023-2027 BŽŪP tikslai:

Sąžiningos ūkininkų pajamos

- Remti perspektyvias ūkių pajamas ir žemės ūkio sektoriaus atsparumą visoje ES
- Užtikrinti ekonominį žemės ūkio gamybos tvarumą

Konkurencingumas

- Stiprinti orientaciją į rinką ir padidinti ūkių konkurencingumą.
- Didintis dėmesys moksliniams tyrimams, technologijoms ir skaitmeninimui.

Geresnė ūkininkų padėtis maisto grandinėje

- Stiprinti ūkininkų bendradarbiavimą.
- Didinti rinkos skaidrumą ir užtikrinti veiksmingą kovos su nesąžininga prekyba mechanizmą.

Klimato kaitos veiksmi

- Prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prie jos prisitaikymo.
- Mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir didinti anglies sekvestracija.
- Skatinti tvarios energijos naudojimą.

Aplinkosauga

- Skatinti tvarų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių valdymą.
- Mažinti priklausomybę nuo cheminių medžiagų naudojimo.

Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimas

- Padėti sustabdyti biologinės įvairovės nykimą.
- Stiprinti ekosistemų funkcijas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdį.

Kartų atsinaujinimas

- Pritraukti ir išlaikyti jaunuosius ūkininkus ir naujus ūkininkus.
- Palengvinti tvarią verslo plėtrą kaimo vietovėse.

Gyvybingos kaimo vietovės

- Skatinti užimtumą, augimą, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse.
- Skatinti lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje.
- Skatinti žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę.

Gera maisto kokybė ir sveikata

- Pagerinti ES žemės ūkio gebėjimą reaguoti į visuomenės poreikius maistui ir sveikatai.
- Skatinti maisto produkcijos gamybos tvarumą, mažinti maisto švaistymą.
- Pagerinti gyvūnų gerovę.
- Kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms.

Žinių ir inovacijų skatinimas

- Modernizuoti žemės ūkį ir kaimo vietoves skatinant ir dalijantis žiniomis, naujovėmis ir skaitmeninimu.
- Gerinti ūkininkų prieigą prie mokslinių tyrimų, naujovių, keitimosi žiniomis ir mokymo.

Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinė priemonė „Investicijos į žemės ūkio valdas“.

Intervencinės priemonės tikslas – remti žemės ūkio valdų modernizavimą, didinant žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą, skatinant didesnės pridėtinės vertės žemės ūkio produktų kūrimą, diegiant inovacijas, naujas technologijas, skatinant tvarią žemės ūkio produktų gamybą bei ją skaitmenizuojant.

Intervencinė priemonė prisideda prie šių nacionalinių žemės ūkio ir kaimo plėtros poreikių įgyvendinimo:

- Didinti žemės ūkio subjektų galimybes pasinaudoti alternatyviais finansiniais ištekliais;
- Skatinti aukštesnės pridėtinės vertės žemės ūkio produktų gamybą, remiant perdirbimą;
- Didinti inovatyvių, pažangių technologijų diegimą ūkiuose;
- Skatinti novatoriškų (naujoviškų) produktų iš biomasės gamybą.

Naujojo laikotarpio intervencinė priemonė „Investicijos į žemės ūkio valdas“ nedaug skiriasi nuo 2014-2020 laikotarpio priemonės, pavyzdžiui, kalbant apie tinkamumą gauti paramą, atsiranda 2 esminiai skirtumai – tai galimybė teikti paraišką kartu su partneriu ar net keliais, bei pasikeitęs VED išreikšto SP verte reikalavimas. Tinkamumo gauti paramą taisyklių palyginimai lentelėje žemiau:

Tinkamumas gauti paramą. Priemonių palyginimai.

Parama investicijoms į žemės ūkio valdas (2014-2020 m.)	Investicijos į žemės ūkio valdas (2023–2027 m.)
Paramos gali kreiptis fizinis asmuo, juridinis asmuo, žemės ūkio kooperatyvas.	Paramos gali kreiptis fizinis asmuo, juridinis asmuo, žemės ūkio kooperatyvas. Taip pat priimamos paraiškos ir su projekto partneriu (-iais) (žr. žemiau „Partnerystė“).
Paramos besikreipiantis fizinis asmuo turi būti ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus.	Paramos besikreipiantis fizinis asmuo (taip pat ir partneris (-iai) turi būti ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus.
Pareiškėjas turi savo vardu įregistruota ūkininko ūkį ir valdą. Kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja (ar superka, perdirba ir realizuoja) iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus reikalavimas turėti savo vardu įregistruotą valdą netaikomas.	Pareiškėjas ir partneris savo vardu kaip valdos valdytojas yra įregistravęs valdą Kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja (ar superka, perdirba ir realizuoja) iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus reikalavimas turėti savo vardu įregistruotą valdą netaikomas.
Pareiškėjas užsiima žemės ūkio veikla ir gauna iš šios veiklos pajamas nepertraukiamai ne trumpiau kaip 12 mėnesių (atitiktis patikrinama pagal ūkininko ūkio įregistravimo arba juridinio asmens registravimo datą ir	Pareiškėjas ir partneris (-iai) užsiima žemės ūkio veikla ir gauna iš šios veiklos pajamas nepertraukiamai ne trumpiau kaip 12 mėnesių (atitiktis patikrinama pagal ūkininko ūkio įregistravimo arba juridinio asmens registravimo datą ir pagal pareiškėjo ir partnerio (-ių)

pagal pareiškėjo kartu su paramos paraiška pateiktų ataskaitinių metų finansinių ataskaitų dokumentus).	kartu su paramos paraiška pateiktų ataskaitinių metų finansinių ataskaitų dokumentus).
Pajamos iš žemės ūkio veiklos per 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. ūkio subjekto pajamų (atitiktis patikrinama pagal pareiškėjo parengtą Pažymą apie žemės ūkio veiklos subjekto pajamas per praėjusius kalendorinius metus (žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 3D-66 „Dėl žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos patvirtinimo“)).	Pareiškėjo ir partnerio pajamos iš žemės ūkio veiklos ir (arba) valdoje (-ose) pagamintų ir (arba) užaugintų žemės ūkio produktų supirkimo (taikoma tik pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams), ir (arba) perdirbimo ir pateikimo rinkai per 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. visų ūkio subjekto pajamų (atitiktis patikrinama pagal pareiškėjo parengtą Pažymą apie žemės ūkio veiklos subjekto pajamas per praėjusius kalendorinius metus (žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 3D-66 „Dėl žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos patvirtinimo“)).
Pareiškėjo VED, išreikštas SP, yra didesnis kaip 8 000 (skaičiuojamas pagal produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 3D-382 „Dėl produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“). Šis reikalavimas netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams.	Pareiškėjo ir partnerio (-ių) VED, išreikštas SP, yra didesnis kaip 30 000 (skaičiuojamas pagal produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 3D-382 „Dėl produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“). (žr. žemiau „Investicinės paramos „Investicijos į žemės ūkio valdas“ veiklos sričių paskirstymas pagal žemės ūkio valdos ekonominį dydį, išreikštą standartine produkcijos verte“) Šis reikalavimas netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams.
Verslo plane pateiktos planuojamos investicijos turi pagerinti bendrus žemės ūkio valdos veiklos rezultatus (taikomos naujos technologijos, didėja žemės ūkio augalų derlingumas ir gyvūnų produktyvumas, gerėja žemės ūkio produktų kokybė, mažinamas neigiamas poveikis aplinkai, didinamas pelnas ir kt.); Kuomet parama teikiama jaunesiems ūkininkams (asmenims, kurie paraiškos pateikimo metu yra ne vyresni kaip 40 metų amžiaus, turi reikiamų profesinių įgūdžių bei kompetencijos ir pirmą kartą įsisteigia žemės ūkio valdoje kaip tos valdos valdytojas), planuojamų investicijų siekis yra atitikti Europos Sąjungos (ES) standartus, taikomus žemės ūkio gamybai, įskaitant darbo saugos standartus.	Verslo plane pateiktos planuojamos investicijos turi pagerinti bendrus žemės ūkio valdos veiklos rezultatus (pvz., įdiegiamos naujos gamybos technologijos, kurios mažina gamybos savikainą, didinamas žemės ūkio augalų derlingumas, gerinamas gyvūnų produktyvumas ir sveikatingumas, kuriami geresnės kokybės maisto produktai ir plečiamos pardavimo rinkos, mažinamas neigiamas poveikis aplinkai) ir padeda didinti valdos konkurencingumą (netaikoma, kai parama teikiama kolektyvinėms investicijoms įgyvendinti. Kolektyvinėmis investicijomis laikomos pripažintų žemės ūkio kooperatyvų įgyvendinamos investicijos, kurių rezultatais bendrai naudojasi paramą gavusio pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nariai); Parama gali būti skiriama investicijoms, daromoms siekiant atitikti naujus Europos Sąjungos standartus, taikomus žemės ūkio gamybai. Tokia parama gali būti

	teikiama ilgiausiai 24 mėnesius nuo datos, kai jie tampa privalomi.
Pateiktame verslo plane pareiškėjas įrodo, kad ūkio subjektas atitinka ekonominį gyvybingumą apibūdinančius rodiklius ir jų kritines reikšmes, kaip nustatyta Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“.	Pateiktame verslo plane pareiškėjas įrodo, kad ūkio subjektas atitinka ekonominį gyvybingumą apibūdinančius rodiklius ir jų kritines reikšmes, kaip nustatyta Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“. Jei paraiška teikiama su partneriu (-iais), partneris (-iai) yra tinkamas, jeigu ataskaitiniais metais arba praėjusiais ataskaitiniais metais pasirinktinai (visi rodikliai skaičiuojami iš tų pačių finansinių metų finansinės atskaitomybės ataskaitų, t. y. arba ataskaitinių arba praėjusių ataskaitinių metų) ūkio subjekto grynas pelningumas, skolos rodiklis, einamojo likvidumo koeficientas atitinka Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių III skyriuje nurodytas reikšmes;
Nekilnojamas turtas ar jo dalis (statinys, žemė, įskaitant žemę po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais), į kurį investuojama, priklauso pareiškėjui, pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui asmeninės, bendrosios jungtinės nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise ir VĮ Registrų centre įregistruota naudojimosi nekilnojamoju turtu tvarka bei pareiškėjas investuoja į savo dalį. Tokiu atveju, kai nekilnojamas turtas (statinys), į kurį investuojama, priklauso sutuoktiniui asmeninės nuosavybės teise, pateikiamas rašytinis sutuoktinio sutikimas investuoti į jam priklausančią nekilnojamoją turtą (statinį) ir vykdyti verslo plane numatytą veiklą ne trumpiau kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Statiniai ir žemė, įskaitant žemę po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais, pareiškėjo taip pat gali būti nuomojami arba kitaip užtikrintas teisėtas naudojimosi jais ne trumpesniam terminui kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams - statiniai, į kuriuos investuojama, ir žemė po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais turi būti tik nuosavybės teise valdomi vieno iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių, kurio valdoje numatoma įgyvendinti investicijas. Statiniai ir žemė po esamais ir	Nekilnojamas turtas ar jo dalis (statinys, žemė, įskaitant žemę po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais), į kurį investuojama, priklauso pareiškėjui, pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui asmeninės, bendrosios jungtinės nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise, kai naudojimo nekilnojamoju turtu tvarka nustatyta notariškai patvirtintoje sutartyje ir pareiškėjas investuoja į savo dalį. Tokiu atveju, kai nekilnojamas turtas, į kurį investuojama, priklauso pareiškėjo sutuoktiniui asmeninės nuosavybės teise, pateikiamas rašytinis sutuoktinio sutikimas investuoti į jam priklausančią nekilnojamoją turtą, naudoti nekilnojamoją turtą ir vykdyti verslo plane numatytą veiklą ne trumpiau kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Nekilnojamas turtas, į kurį investuojama, pareiškėjo gali būti nuomojamas arba kitaip užtikrinamas teisėtas naudojimosi juo ne trumpesniam terminui kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams - statiniai, į kuriuos investuojama, ir žemė po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais turi būti tik nuosavybės teise valdomi vieno iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių, kurio valdoje numatoma įgyvendinti investicijas. Statiniai ir žemė po esamais ir

(arba) numatomais statyti statiniais iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nario gali būti nuomojami arba kitaip užtikrinamas teisėtas naudojimas jais ne trumpesiam terminui kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos.	(arba) numatomais statyti statiniais iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nario gali būti nuomojami arba kitaip užtikrinamas teisėtas naudojimas jais ne trumpesiam terminui kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos.
Pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui.	Pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui.
Išlaidos, kurioms finansuoti prašoma paramos, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos pagal I Bendrosios žemės ūkio politikos ramsčio priemones, iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų.	Išlaidos, kurioms finansuoti prašoma paramos, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos pagal I Bendrosios žemės ūkio politikos ramsčio priemones, iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų.

Partnerystė

Vienas pagrindinių skirtumų tarp Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ ir Kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės "Investicijos į žemės ūkio valdas" yra tas, kad naujojo laikotarpio priemonėje atsiranda galimybė teikti paraiškas su partneriu (-iais), kas ankstesnės programoje priemonėje nebuvo leidžiama. Partnerių skaičius nėra ribojamas.

Paramos paraišką kartu su projekto partneriu gali teikti tiek fiziniai asmenys, tiek juridiniai.

Svarbu atkreipti dėmesį į keletą punktų:

- Partnerių įtraukimas į projektą turi būti pagrįstas paramos paraiškoje bei susijęs su vykdoma žemės ūkio veikla..
- Pareiškėjas ir partneris (-iai) iki paramos paraiškos pateikimo turi pasirašyti bendrą jungtinės veiklos sutartį.
- Projektui teikiama viena bendra paramos paraiška.
- Paramos lėšas, skirtas projektui įgyvendinti, tiesiogiai gauna tik paramos gavėjas.
- Partnerystė gali būti sudaroma tik tarp to paties žemės ūkio sektoriaus veiklą vykdančių ūkininkų arba juridinių asmenų.
- Per vieną kvietimą teikti paramos paraiškas partneriai gali dalyvauti įgyvendinant tik vieną projektą pagal šią intervencinę priemonę. Projekto partneris (-iai) tuo pačiu metu negali būti partneriu (-iais) kituose projektuose.

Investicinės paramos „Investicijos į žemės ūkio valdas“ veiklos sričių paskirstymas pagal žemės ūkio valdos ekonominį dydį, išreikštą standartine produkcijos verte

Ūkininkai norintys teikti paraiškas pagal 2014–2020 m. KPP programą siekiant gauti paramos ūkio modernizacijai, plėtrai ir pažangiems sprendimams investicinės paramos priemonę galėjo rinkti pagal VED išreikšto SP vertę. Ūkininkai kurių VED išreikštas SP verte yra didesnis kaip 8 000 Eur galėjo teikti paraišką priemonei „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Ūkininkai kurių VED išreikštas SP verte nesiekė 8 000 Eur, t.y. buvo ne mažesnis kaip 4 000 Eur ir ne didesnis kaip 7 999 Eur buvo kviečiami kreiptis pagal 2014–2020 m. KPP priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama smulkiesiems ūkiams“. Tačiau dažnai smulkiesiems ūkininkams norint plėsti savo ūkį reikalingos nemažos investicijos, o šios investicinės priemonės didžiausia galima gauti paramos suma nėra didelė - 15 000 Eur.

Ūkiams, kurių įregistruotas žemės ūkio valdos ekonominis dydis, išreikštas SP, buvo didesnis kaip 8000 eurų, parama galėjo būti skiriama pagal KPP priemonę „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Taigi į šią priemonę galėjo pretenduoti tiek nedideli ūkiai (tačiau per dideli kad galētu pretenduoti į priemonę „Parama smulkiesiems ūkiams“) tiek labai dideli. Tačiau smulkiems ir vidutiniams ūkiams sunku konkuruoti su didžiausiais ūkiais, o konkurencija buvo didelė, dėl šios investicinės priemonės kreipėsi ypač daug pareiškėjų.

Dėl šių priežasčių naujuoju finansiniu laikotarpiu nuspręsta diferencijuoti paramą pagal pareiškėjų ūkių dydžius.

✓ Pagal priemonę „Labai smulkių ūkių plėtra“ parama teikiama, jei pareiškėjo VED išreikštas SP verte, yra ne mažesnis kaip 8 000 Eur ir ne didesnis kaip 16 000 Eur. Teikiant paraišką su partneriu - ne mažesnis kaip 4 000 Eur ir ne didesnis kaip 16 000 Eur (kiekvieno bendradarbiaujančio subjekto).

✓ Pagal priemonę „Smulkių – vidutinių ūkių plėtra“ parama teikiama, jei pareiškėjo ir partnerio VED išreikštas SP verte yra ne mažesnis nei 16 001 Eur ir ne didesnis kaip 30 000 Eur

✓ Pagal priemonę „Investicijos į žemės ūkio valdas“ parama teikiama, jei pareiškėjo VED išreikštas SP verte, yra ne mažesnis kaip 30 001 Eur

VED dydžio reikalavimas netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja tik iš savo narių valdose pagamintus ar išaugintus

žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus

Žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinė priemonė „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“.

2023 metais startavo nauja investicinės paramos priemonė „Tvarios investicijos į žemės ūkio veiklas“. Rugsjūčio 1 dieną pradėtas paraiškų priėmimas tesėsi vos vieną dieną – intervencinė priemonė susilaukė itin didelio susidomėjimo, gautos 43 paraiškos kurių prašoma pinigų suma viršijo priemonei skirtą sumą, todėl paraiškų priėmimą teko stabdyti.

Intervencinės priemonės tikslas – skatinti tvarią žemės ūkio produktų gamybą, remiant investicijas, kuriomis prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, taip pat prie atsinaujinančiosios energijos gamybos ir aukštesnių gyvūnų gerovės standartų.

Intervencinė priemonė prisideda prie šių nacionalinių žemės ūkio ir kaimo plėtros poreikių įgyvendinimo:

- Didinti žemės ūkio subjektų galimybes pasinaudoti alternatyviais finansiniais ištekliais;
- Didinti inovatyvių / pažangių technologijų diegimą ūkiuose;
- Skatinti beatliekė veiklą ūkiuose;
- Taikyti technologijas, mažinančias ŠESD emisijas ir didinančias organinės anglies kiekį dirvožemyje;
- Didinti gyvulių mėšlo ir kitų šalutinių žemės ūkio produktų panaudojimą energijos gamybai;
- Mažinti tręšimą mineralinėmis trąšomis ir amoniako emisijas, taikant mėšlo tvarkymo technologijas;
- Skatinti ūkinių gyvūnų laikytojus priisiimti aukštesnius gyvūnų gerovės standartus.

Remiama veikla. Investicinių priemonių palyginimai.

Verta atkreipti dėmesį, kad ir 2014-2020 metų priemonėje „Parama investicijoms žemės ūkio valdas“ ir 2023–2027 metų strateginio plano intervencinėje priemonėje „Investicijos į žemės ūkio valdas“ skatinamos tvarios investicijos, įvairios inovacijos, kurios galėtu ne tik palengvinti ūkininkų darbą, tačiau ir prisidėti prie aplinkosaugos, šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) mažinimo, efektyvesnio gamtos išteklių vartojimo, tačiau 2023–2027 metų strateginio plano intervencinėje priemonėje „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ skiriamas dar didesnis dėmesys tvarumui ir remiamos tik investicijos, kuriomis tiesiogiai prisidedama prie klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos, prie atsinaujinančiosios energijos gamybos ir(arba) prie aukštesnių gyvūnų gerovės standartų.

Pagal intervencinę priemonę „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ yra teikiama parama tvariems mėšlo ir srutų tvarkymo sprendimams įgyvendinti, biodujų jėgainėms įrengti, gyvulių gerovės užtikrinimo

technologijoms diegti mažins gyvulininkystės sektoriaus ŠESD emisijas bei oro taršą ir papildys paramos sąlygų ir ekologinių sistemų teikiamą naudą siekiant klimato švelninimo tikslų.

Pareiškėjas, teikdamas paraišką investicinės paramos priemonei „Tvarios investicijos į žemės ūkio veiklas“ įsipareigoja vykdyti privalomą veiklą „ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimas ūkyje“. Papildomai (bet ne privalomai) gali vykdyti veiklas „Biodujų gamyba iš gyvulininkystės ūkyje susidarančio mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių žemės ūkio atliekų“, ir (ar) „Investicijos į perėjimą prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų“.

Parama investicijoms į žemės ūkio valdas (2014-2020 m.)	Investicijos į žemės ūkio valdas (2023–2027 m.)	Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas(2023–2027 m.)
Pagal intervencinę priemonę remiama ši veikla: Žemės ūkio produktų gamyba; Prekinių žemės ūkio produktų apdorojimas, perdirbimas ir tiekimas rinkai (taip pat ir pripažinto žemės ūkio kooperatyvo iš savo narių jų valdose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų supirkimas ir iš jų pagamintų maisto ir ne maisto produktų realizavimas).	Pagal intervencinę priemonę remiama ši veikla: Žemės ūkio produktų gamyba, įskaitant žemės ūkio produktų gamybą pripažinto žemės ūkio kooperatyvo savo narių valdose; Žemės ūkio valdoje pagamintų ir (arba) išaugintų žemės ūkio produktų perdirbimas, įskaitant pirminį perdirbimą, ir tiekimas rinkai arba (pripažinto žemės ūkio kooperatyvo tik iš savo narių jų valdose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų supirkimą ir realizavimą, supirktų iš savo narių jų valdose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų perdirbimą ir iš jų pagamintų maisto ir ne maisto produktų realizavimą.	Pagal intervencinę priemonę remiama ši veikla: ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimas ūkyje; Biodujų gamyba iš gyvulininkystės ūkyje susidarančio mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių žemės ūkio atliekų; Investicijos į perėjimą prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų.
Pagal intervencinę priemonę remiami žemės ūkio sektoriai: Pieninė galvijininkystė; Mėsinė galvijininkystė; Kiti gyvulininkystės sektoriai; Sodininkystė, Daržininkystė ir Uogininkystė; Kiti augalininkystės sektoriai.	Pagal intervencinę priemonę remiami žemės ūkio sektoriai: Pieninė galvijininkystė; Mėsinė galvijininkystė; Kiti gyvulininkystės sektoriai; Sodininkystė, Daržininkystė ir Uogininkystė; Kiti augalininkystės sektoriai.	Pagal intervencinę priemonę remiami žemės ūkio sektoriai: Pieninė galvijininkystė; Mėsinė galvijininkystė; Kiaulininkystės; Paukštininkystės.

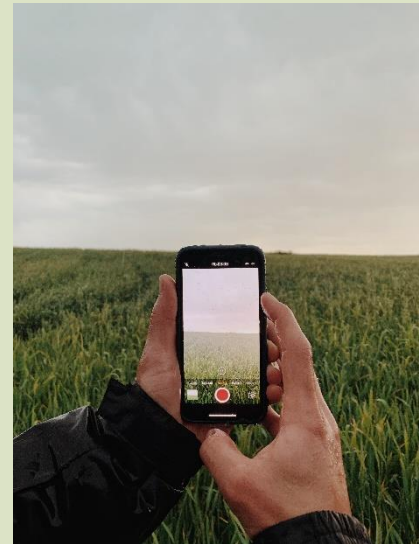
Siekiant gauti paramą dotacijos forma:

Teikiant paramos paraišką ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimui ūkyje tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos bei reikalavimai

Tinkamos išlaidos:

- Naujų gamybinių pastatų, skirtų ūkiniams gyvūnams auginti statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas, bei kitų gyvulininkystės ūkio statinių, tiesiogiai susijusių su ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimu ūkyje statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas.
- Nauji technologiniai įrenginiai (išskyrus skaitmenines ūkininkavimo technologijas). (žr. žemiau: „Reikalavimai naujiems technologiniai įrenginiams teikiant paramos paraišką ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimui ūkyje“)
- Skaitmeninės ūkininkavimo technologijos: nauji technologiniai įrenginiai, turintys skaitmeninių ūkininkavimo technologijų elementų.

Skaitmeninimas kaip inovatyvumo vertinimo kriterijus atspindi, kiek projektu diegiamomis skaitmeninėmis technologijomis būtų generuojami ir integruojami duomenys, kurių pagrindu galėtų būti priimami sprendimai.

Tinkamomis išlaidomis laikomos tos investicijos kurios atitinka bent vieną skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms taikomą inovatyvumo požymį:

Inovatyvumo požymiai	Požymių apibūdinimas
Palydovinių sistemų panaudojimas	Naudojamos globalios esamos vietos padėties nustatymo sistemos: GPS diegimo projektai, kai žemės ūkio sektoriuje naudojantis palydovų duomenimis vykdoma tikslioji žemdirbystė: sėjama, tręšiami laukai bei purškiami pasėliai, nuimamas derlius ir kita;
Daiktų internetas	Investuojama į tinklą, išmaniuosius prietaisus, jutiklius, valdiklius, kitą fizinę ir programinę įrangą, sujungiančią fizinius objektus tarpusavyje ir leidžiančią procesus valdyti virtualiai. Apima tiek augalininkystės, tiek gyvulių auginimo, šėrimo, melžimo procesus, tiek visas kitas su pirmine gamyba, logistika, perdirbimu, rinkodara ir pan. susijusias veiklas;
Nepilotuojami orlaiviai, įskaitant dronus	Kuriami, gaminami, įsigyjami, prižiūrimi, aptarnaujami ir naudojami nepilotuojami orlaiviai, įskaitant dronus, skirti su žemės ūkiu susijusioms veikloms;

Blokų grandinės technologija	Naudojama žemės ūkyje, kai reikalingas patogus ir skaidrus virtualių duomenų ar duomenų blokų valdymas pasitikėjimo pagrindu (technologija leidžia subjektams kontaktuoti tiesiogiai, be trečiųjų šalių, o naudojant specialią kriptografiją sukurta tarsi skaitmeninė „buhalterijos knyga“, kurioje esančius mokėjimus ar mainus gali matyti visi prisijungusieji, o kad pervedimas būtų sėkmingas, visi į tokį tinklą sujungti kompiuteriai turi jį patvirtinti);
Automatizavimas ir robotika	Diejami ir naudojami automatizavimo ir (ar) robotikos sprendimai procesams modernizuoti;
Debesų kompiuterija ir dideli duomenys	Diegiama, taikoma ar perkama Debesų kompiuterija – kompiuterinė paslauga, teikiama pagal pareikalavimą, naudojant kompiuterinius išteklius, išsklaidytus internete (taip pat projektuose, kuriuose naudojami dideli duomenys kaip didžiulis kompiuterių duomenų rinkinys, įskaitant struktūrizuotus, nestruktūruotus, pusiau struktūrizuotus duomenis, kurių negalima apdoroti tradiciniais algoritmais ir metodais);
Valdymo sistemos	Diegiama programinė įranga skirta kompiuterizuoti įmonės valdymą, galinti apimti ir integruotis į visus įmonės verslo procesus, naudojama apskaitos tvarkymo palengvinimui, efektyviam visų resursų išnaudojimui, kontaktų valdymui, efektyviam tiekimo grandinės veikimui užtikrinti, analitinės įmonės veiklos ataskaitų sudarymui ir pan.;
Dirbtinis intelektas	Naudojamas mažinti trąšų, pesticidų, herbicidų ir drėkinimo naudojimą bei taip sumažinti poveikį aplinkai, kai piktžolės, augalai, augimo sąlygos atpažįstamos lauke, o dirbtinio intelekto sprendimai transformuojami į tinkamus veiksmus pagal užprogramuojamą tikslą. Naudojama gyvūnų judėjimui, temperatūrai ir pašarų vartojimui stebėti, produktų perdirbimo procesuose ir pan.

- Projekto bendrosios išlaidos: rengiant ir įgyvendinant projektą patiriamos išlaidos: atlyginimas architektams, inžinieriams ir konsultantams už konsultacijas, susijusias su aplinkosauginiu ir ekonominiu tvarumu, įskaitant veiklos ir (arba) projektų aprašų ir kitų su jais susijusių dokumentų rengimą, kai šios išlaidos skiriamos nekilnojamajam turtui statyti ir (arba) įsigyti ir gerinti, naujiems įrenginiams ir įrangai, įskaitant techniką, pirkti, taip pat šio projekto viešinimo išlaidos.

Reikalavimai naujiems technologiniai įrenginiams teikiant paramos paraišką ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimui ūkyje:

GALVIJININKYSTĖ	
Ūkyje turi būti naujai taikoma bent viena iš technologijų:	
Siekiant mažinti sieros vandenilio, išmetamo į aplinkos	• Ilgai stovėjusio (ilgiau kaip 21 dieną) skystojo mėšlo maišymo įrengimų laikymas už tvarto ribų atskiriant nuo tvarto hidrauline užtvara; • Dažnesnis skystojo mėšlo iš tvarte po grotomis esančių mėšlo kaupimo talpyklų šalinimas (ne rečiau kaip kas 21 dieną);

orą, kiekį, rekomenduojama:	• Baltymų kiekio pašaruose optimizavimas; • Gausesnis guoliaviečių kreikimas; • Mėšlo separavimas, atskiriant tirštąją ir skystąją frakcijas.
Siekiant mažinti metano ir azoto suboksido išmetamo į aplinkos orą, kiekį, rekomenduojama:	• Gyvulių mitybos racionų optimizavimas, pridodant virškinamumą aktyvinančių medžiagų; • Galvijų grupavimas į panašaus amžiaus, svorio, produktyvumo grupes ir šėrimas skirtingais racionais; • Mechanizuotos-automatizuotos šėrimo sistemos diegimas ir dažnesnis galvijus šėrimas; • Produktivesnius galvijų laikymas; • Galvijų laikymo sąlygų gerinimas; • Melžimo automatizavimas melžiant 3–5 kartus per parą; • Skystojo mėšlo rezervuarų dengimas ir metano dujų surinkimas; • Kraiko naudojimo didinimas ir mėšlo drėgnumo mažinimas; • Galvijų šėrimas mažo baltymingumo pašarais; • Mėšlo pH mažinimas ir mineralinių N trąšų naudojimas; • Anaerobinio mėšlo laikymo vengimas.
Įrengiant naujus arba rekonstruojant esamus galvijų tvartus ir juose esančias mėšlo ir srutų tvarkymo sistemas naujai taikoma bent viena iš technologijų:	
Siekiant mažinti amoniako koncentraciją ir į aplinkos orą išmetamo amoniako kiekį, rekomenduojama:	• Skystojo mėšlo ir srutų dažnas šalinimas iš tvarto, neleidžiant jam kauptis takuose; • Mėšlu užteršto ploto tvartuose mažinimas; • Mėšlo ir srutų rūgštinimas; • Šviežio mėšlo ir srutų kontakto su oru mažinimas įrengiant mėšlo ir srutų šalinimo kanalus po žeme; • Mėšlo paviršiaus drėgnumo mažinimas; • Probiotikų naudojimas mėšlo ir srutų tvarkymo technologijoje; • Gausus kraiko naudojimas šlapimui sugerti; • Grotelėmis dengtų kanalų mėšlui surinkti įrengimas, teršiamų grindų įrengimas su nuolydžiu, kad šlapimas ir mėšlas ištekėtų į lauko mėšlidę - (esant bekrizei laikymo technologijai); • Betono savybių gerinimas priedais, mažinančiais betono higroskopiškumą; • Porų betono paviršiuje uždarymas įsigeriančiomis hidroizoliacinėmis medžiagomis ar įsiskverbiančiais ir betono paviršiaus struktūrą pakeičiančiais nano dangais; • Vėdinimo intensyvumo tvarte mažinimas, jeigu tvarte oro santykinis drėgnis ir CO₂ koncentracija atitinka reikalavimus; • Oro srutų tvartuose reguliavimas taip, kad kuo mažiau švarus aplinkos oras apiplautų šviežio mėšlo paviršių ir nesusidarytų didelis dujų koncentracijos gradientas virš mėšlo sluoksnio; • Oro temperatūros tvarte mažinimas jeigu ji ne žemesnė už minimalią rekomenduotiną (naudojant rūko ar kitas sistemas); • Iš tvartų šalinamo oro valymas biofiltruose; • Šėrimo raciono subalansavimas optimizuojant baltymų kiekį pašaruose; • Galvijų grupavimas į panašaus amžiaus, svorio, produktyvumo grupes ir šėrimas skirtingais racionais;

	• Skirtingas galvijų šėrimas atskirais laikotarpiais • Šėrimas optimizuoto baltymingumo pašarais; • Produktivesnių galvijų laikymas.
Įrengiant naujas arba rekonstruojant esamas tirštojo mėšlo mėšlides, rietuves naujai taikoma bent viena iš technologijų:	
Siekiant mažinti amoniako, išmetamo į aplinkos orą iš tirštojo mėšlo mėšlidės, rietuvės kiekį, rekomenduojama:	• Mėšlo paviršiaus ploto mažinimas (pvz., mėšlidę statant aukštomis sienomis); • Didelio sausųjų medžiagų kiekio mėšle palaikymas (pvz., uždengiant stogą virš mėšlidės); • Mėšlo rietuvės krovimas kūgio forma, kad nubėgtų krituliai; • Žemesnės kaip 50°C temperatūros mėšlo rietuvėje palaikymas į mėšlą įmaišant daugiau šiaudų;
Įrengiant naujas arba rekonstruojant esamas skystojo mėšlo mėšlides ar sрутų kauptuvus naujai taikoma bent viena iš technologijų:	
Siekiant mažinti amoniako, išmetamo į aplinkos orą iš skystojo mėšlo mėšlidės ar sрутų kauptuvo, kiekį, rekomenduojama:	• Gilesnės mėšlidės ar sрутų kauptuvo įrengimas ir mėšlo paviršiaus ploto mažinimas; • Požeminių mėšlo saugyklų, sрутų kauptuvų įrengimas; • Mėšlidės, sрутų kauptuvo uždengimas sandaria stogo dangą; • Mėšlo, sрутų paviršių uždengimas smulkintais šiaudais (granulėmis), keramzito granulėmis, durpėmis, aliejumi, brezentu, ar sintetine plėvele; • Mėšlo laikymas sandariose plastikinėse rankovėse-maišuose; • Mėšlo, sрутų uždengimas plūduriuojančiais rutuliais.
KIAULININKYSTĖ	
Ūkyje turi būti naujai taikoma bent viena iš technologijų:	
Siekiant mažinti sieros vandenilio išmetamą kiekį į aplinkos orą, rekomenduojama:	• Baltymų kiekio pašaruose mažinimas; • Gausus guoliaviečių kreikimas; • Mėšlo separavimas, atskiriant tirštąją ir skystąją frakcijas; • Dažnesnis skystojo mėšlą šalinimas iš kanalų tvarte.; • Anaerobinio mėšlo laikymo vengimas; • Kraiko naudojimo didinimas ir mėšlo drėgnumo mažinimas; • Skystojo mėšlo rezervuarų uždengimas ir metano dujų surinkimas; • Išmetamo azoto suboksido kiekio mažinimas šeriant mažo baltymingumo pašarais; • Mėšlo pH mažinimas; • Šlapimo kaupimosi grindų paviršiuje vengimas; • Tuštinosi zonų reguliarius purškimas vasara vandeniu, kad ekskrementai slinktų į kanalą; • Betono savybių gerinimas priedais, mažinančiais betono higroskopiskumą;

	• Cheminių ir biologinių preparatų, organinės anglies įmaišymas į mėšlą kanaluose; • Tvarto vėdinimo intensyvumo mažinimas, jei tvarto oro santykinis drėgnis ir anglies dioksido koncentracija atitinka normas; • Nuolatinis lovių valymas; • Tvirtų dulkių mažinimas; • Oro temperatūros tvarte mažinimas; • Oro šalinimas iš tvarto per šiaudų, komposto, medžio drožlių ar kitų medžiagų biofiltrus; • Mėšlo dengimas šiaudais, durpėmis, keramzitu, plėvele ar kita danga.
Įrengiant naujas arba rekonstruojant esamas kiaulides naujai taikoma bent viena iš technologijų:	
Siekiant mažinti amoniako koncentraciją kiaulidėse ir iš jų į aplinkos orą išmetamą amoniako kiekį, rekomenduojama:	• Pašarų su mažesniu baltymų kiekiu parinkimas; • Mėšlo ir srutų pH mažinimas; • Cheminių ir biologinių preparatų, probiotikų, organinės anglies įmaišymas į mėšlą ir srutas; • Gausesnis kiaulių guoliaviečių kreikimas šiaudais arba durpėmis ir dažnesnis mėšlo šalinimas iš tvarto; • Šaltesnio kiaulių laikymo būdo taikymas; • Betono higroskopiskumo mažinimas; • Užteršto oro iš mėšlo kanalų ištraukimas neleidžiant teršalams pasklisti tvarte; • Kiaulių laikymas ant grotelinių grindų (iki 50 proc. gardo ploto) su nuožulniomis kanalų sienomis; • Plūduriuojančių rutulių mėšlo kanaluose naudojimas; • Dažnesnis mėšlo šalinimas taikant vakuuminę sistemą (išmetamo amoniako kiekis sumažėja iki 25 proc.); • Mėšlo paviršiaus drėgnumo ir temperatūros mažinimas; • Iš kiaulidės šalinamo oro valymas naudojant išmetamųjų dujų biologinį valytuvą, biologinį filtrą, drėgnąjį rūgštinį plautuvą (skruberį), arba dviejų/ trijų etapų oro valymo sistemą. •
Įrengiant naujas arba rekonstruojant esamas tirštojo mėšlo mėšlides, rietuves naujai taikoma bent viena iš technologijų:	
Siekiant mažinti amoniako, išmetamo į aplinkos orą iš tirštojo mėšlo mėšlidės, rietuvės, kiekį, rekomenduojama:	• Mėšlo paviršiaus ploto mažinimas; • Didelio sausųjų medžiagų kiekio mėšle palaikymas; • Mėšlo rietuvės krovimas kūgio forma, kad nubėgtų krituliai • Žemesnės kaip 50 °C temperatūros mėšlo rietuvėje palaikymas, į mėšlą įmaišant daugiau šiaudų.
Įrengiant naujas arba rekonstruojant esamas skystojo mėšlo mėšlides ar srutų kauptuvus naujai taikoma bent viena iš technologijų:	
Siekiant mažinti amoniako, išmetamo į aplinkos orą iš skystojo mėšlo	• Gilesnės mėšlidės ar srutų kauptuvo įrengimas mažinant mėšlo, srutų paviršiaus plotą; • Požeminių mėšlo saugyklų, srutų kauptuvų įrengimas; • Mėšlidės, srutų kauptuvo uždengimas sandaria stogo danga;

mėšlidės ar sрутų kauptuvo, kiekį, rekomenduojama:	• Mėšlo ar sрутų paviršių uždengimas naudojant kietąsias, lanksčiąsias ar plūdriąsias dangas; • Mėšlo laikymas sandariose plastikinėse rankovėse – maišuose; • Sрутų kauptuvo pildymas iš apačios ir vengiant maišymo.
PAUKŠTININKYSTĖ	
Ūkyje naujai taikomos bent <u>dvi</u> technologijos:	
Siekiant mažinti išmetamo metano ir azoto suboksido kiekį, paukštinkystės tvartuose rekomenduojama:	• Anaerobinio mėšlo laikymo vengimas; • Kraiko naudojimo didinimas, mėšlo drėgnumo mažinimas; • Skystojo mėšlo rezervuarų dengimas ir metano dujų surinkimas; • Baltymų kiekio pašaruose mažinimas; • Dažnesnis skystojo mėšlą iš tvartų šalinimas; • Skysčių kaupimosi grindų paviršiuje ribojimas; • Betono savybių gerinimas priedais, mažinančiais betono higroskopiskumą; • Gausus kreikimas sausais šiaudais; • Mėšlo pH mažinimas; • Cheminių ir biologinių preparatų, organinės anglies įmaišymas į mėšlą; • Tvirtų dulketumo mažinimas; • Oro temperatūros tvarte mažinimas; • Oro iš tvarto šalinti per šiaudų, komposto, medžio drožlių ar kitų medžiagų biofiltrus; • Mėšlo dengimas šiaudais, durpėmis, keramzitu, plėvele ar kita danga; • Mėšlo separavimas: atskiriant tirštąją ir skystąją frakcijas; • Mėšlo apdorojimas anaerobinėje aplinkoje.
Įrengiant naujas arba rekonstruojant esamas paukštides naujai taikomos bent <u>dvi</u> technologijos	
Siekiant mažinti amoniako koncentraciją paukštidėse ir iš jų į aplinkos orą išmetamą amoniako kiekį rekomenduojama:	• Lesalų su mažesniu baltymų kiekiu parinkimas; • Mėšlo pH mažinimas; • Cheminių ir biologinių preparatų, probiotikų, organinės anglies į mėšlą įmaišymas; • Gausesnis kreikimas šiaudais arba durpėmis ir dažnesnis mėšlo šalinimas iš tvarto; • Oro temperatūros tvarte mažinimas, jeigu ji ne žemesnė už minimalią rekomenduotą; • Mėšlu užteršto paviršių ploto mažinimas; • Betono higroskopiskumo mažinimas; • Šviežio mėšlo kontakto su aplinkos oru mažinimas ir mėšlą maišymo vengimas; • Mėšlo paviršiaus drėgnumo ir temperatūros mažinimas; • Mėšlo paviršiaus džiovimo ir plutos formavimosi natūraliomis sąlygomis bei naudojant dirbtines priemones: šiaudus, šiaudų granules, durpes ir kt intensyvinimas; • Iš paukštides šalinamo oro valymas biofiltruose;

	• Mėšlo džiovinimas.
Įrengiant naujas arba rekonstruojant esamas tirštojo mėšlo mėšlides, rietuves naujai taikomos bent <u>dvi</u> technologijos	
Siekiant mažinti išmetamo amoniako kiekį iš tirštojo mėšlo mėšlidės rekomenduojama:	• Mėšlidės dengimas stogo danga; • Mėšlo rietuvę dengimas šiaudais, durpėmis, plėvele arba kt. danga. • Mėšlo paviršiaus ploto mažinimas • Didelio sausųjų medžiagų kiekio mėšle palaikymas; • Mėšlo rietuvės krovimas kūgio forma, kad nubėgtų krituliai; • Mėšlo džiovinimas.
Įrengiant naujas arba rekonstruojant esamas skystojo mėšlo (praskiesto vandeniū) mėšlides naujai taikomos bent <u>dvi</u> technologijos	
Siekiant mažinti išmetamo amoniako kiekį iš skystojo mėšlo (praskiesto vandeniū) mėšlidės rekomenduojama:	• Mėšlo paviršiaus ploto mažinimas, įrengiant gilesnę mėšlidę; • Mėšlidės dengimas sandaria stogo danga; • Mėšlo paviršių dengimas smulkintais šiaudais, keramzito granulėmis, durpėmis, aliejumi, brezentu, sintetinė plėvele arba kita danga; • Šviežio mėšlo tiekimas į mėšlidės dugną, t. y. po mėšlo paviršiuje susiformavusia danga; • Mėšlo laikymas sandariose plastikinėse rankovėse-maišuose; • Mėšlo dengimas plūduriuojančiais rutuliais.

Teikiant paramos paraišką biodujų gamybai iš gyvulininkystės ūkyje susidarančio mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių žemės ūkio atliekų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos bei reikalavimai

Tinkamos išlaidos:

- Naujų gamybinių pastatų, skirtų ūkiniams gyvūnams auginti statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas. Kitų gyvulininkystės ūkio statinių, tiesiogiai susijusių su biodujų gamyba iš gyvulininkystės ūkyje susidarančio mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių žemės ūkio atliekų statyba.
- Nauji technologiniai įrenginiai (išskyrus skaitmenines ūkininkavimo technologijas):
  - ✓ Statomos ir įrengiamos naujos biodujų jėgainės;
  - ✓ Biodujos gaminamos iš pareiškėjo gyvulininkystės ūkyje susidarančių atliekų;
  - ✓ Pagamintos biodujos, šilumos ir elektros energija naudojama tik pareiškėjo valdos reikmėms.
- Skaitmeninės ūkininkavimo technologijos (Žr. lentelė „Tinkamomis išlaidomis laikomos tos investicijos kurios atitinka bent vieną skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms taikomą inovatyvumo požymį:“ poskyriuje „Teikiant paramos paraišką ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimui ūkyje tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos bei reikalavimai“).
- Projekto bendrosios išlaidos: rengiant ir įgyvendinant projektą patiriamos išlaidos.

Teikiant paramos paraišką investicijoms į perėjimą prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos bei reikalavimai:

- Naujų gamybinių pastatų, skirtų ūkiniams gyvūnams auginti statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas, bei kitų gyvulininkystės ūkio statinių, tiesiogiai susijusių su perėjimu prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas.
- Nauji technologiniai įrenginiai (išskyrus skaitmenines ūkininkavimo technologijas).
- Skaitmeninės ūkininkavimo technologijos (žr. lentelė „Tinkamomis išlaidomis laikomos tos investicijos kurios atitinka bent vieną skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms taikomą inovatyvumo požymį:“ poskyriuje „Teikiant paramos paraišką ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimui ūkyje tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos bei reikalavimai“).
- Projekto bendrosios išlaidos.

Reikalavimai naujiems technologiniai įrenginiams teikiant paramos paraišką investicijoms į perėjimą prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų:

Galvijininkystės (pieninės arba mėsinės) subsektoriuje investuojama į:

- Veršelių auginimo infrastruktūrą (tvartų įrengimą arba rekonstrukciją), sudarančią sąlygas veršelius (iki 8 savaičių amžiaus) auginti ne individualiuose garduose, o kartu su jų motinomis;
- Galvijų auginimo infrastruktūrą (diendaržių, mociono aikštelių, stoginių įrengimą), sudarančią sąlygas galvijus išleisti ganytis į atvirą erdvę / diendaržius ne mažiau kaip 120 dienų per metus;
- Galvijų auginimo infrastruktūrą (tvartų įrengimą arba rekonstrukciją), sudarančią sąlygas pereiti nuo saitinio prie besaičio galvijų laikymo būdo (netaikoma ekologinės gamybos veiklą vykdančioms pareiškėjams, laikantiems daugiau kaip 50 galvijų);

Kiaulininkystės subsektoriuje investuojama į:

- Nujunkytų paršelių, kiaulių, sukergtų kiaulaičių, paršavedžių ir (ar) kuilių auginimo infrastruktūrą (kiaulidžių įrengimą arba rekonstrukciją):
  - ✓ Kiaulininkystės sektoriuje investuojant į kiaulidžių įrengimą arba rekonstrukciją turi būti užtikrinamas bent 20 proc. didesnis laisvo grindų (be pertvarų) plotas nei numatyta Kiaulių gerovės reikalavimuose.
  - ✓ Taip pat užtikrinamas priėjimą prie natūralių užimtumo medžiagų, skirtų smalsumo ir tyrinėjimo poreikiams patenkinti;

Paukštinkystės subsektoriuje investuojama į:

- Vištų dedeklių laikymo infrastruktūrą, sudarančią sąlygas vištas dedekles ir dedeklines vištaites auginti laisvai arba ant kraiko, t. y. vištidžių rekonstrukcija, pertvarkant jas iš narvinių į grindines;
- Vištų dedeklių laikymo infrastruktūrą, sudarančią sąlygas vištas dedekles auginti bent 20 proc. mažesniu tankumu, nei numatyta vištų dedeklių gerovės reikalavimuose, t. y. grindinių vištidžių rekonstrukcija arba naujų grindinių vištidžių įrengimas, numatant, kad vištų dedeklių tankumas viename paukštidės naudingo ploto kvadratiname metre būtų bent 20 proc. mažesnis, kaip 9 vištos dedeklės viename paukštidės naudingo ploto kvadratiname metre.
- Broilerių auginimo infrastruktūrą, kuri gali sudaryti sąlygas broilerius užauginti nenaudojant antibiotikų:
  - ✓ Paukštidžių sienos, lubos, grindys lygios, be plyšių, suapvalintais kampais tarp sienų ir lubų ir tarp sienų ir grindų, lengvai plaunamos ir atsparios dezinfekavimo medžiagoms;
  - ✓ Paukštidžių cokolinė pamatų dalis turi būti apšiltinta;
  - ✓ Grindys su įrengta hidroizoliacija apsaugai nuo gruntinės drėgmės ir pagal visas pastato išorės sienas apšiltintos.

Siekiant gauti paramą lengvatinės paskolos forma:

Planuojamos išlaidos turi būti pagrįstos kaip būtinos bent vienai nurodytų veiklų vykdyti:

- ✓ ŠESD ir (ar) amoniako išmetimus mažinančių bei oro kokybę gerinančių technologijų diegimas ūkyje;
- ✓ biodujų gamyba iš gyvulininkystės ūkyje susidarancio mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių žemės ūkio atliekų;
- ✓ investicijos į perėjimą prie aukštesnių nei pareiškėjui privalomi ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų.
- ✓

Tinkamos finansuoti išlaidos:

- investicijos į materialųjį ir nematerialųjį turtą,
- naujų gamybinių pastatų, skirtų ūkiniams gyvūnams auginti bei kitų gyvulininkystės ūkio statinių būtinų veiklos vykdymui statyba,

- naujų gamybinių pastatų, skirtų ūkiniams gyvūnams auginti bei kitų gyvulininkystės ūkio statinių būtinų veiklos vykdymui rekonstravimas, kapitalinis remontas (išskyrus veiklą „biodujų gamyba iš gyvulininkystės ūkyje susidarančio mėšlo ir kitų biologiškai skaidžių žemės ūkio atliekų“)
- nauji technologiniai įrenginiai
- skaitmeninės ūkininkavimo technologijos
- ūkinių gyvūnų įsigijimas, būtinas numatytai veiklai vykdyti
- finansavimas apyvartiniam kapitalui papildyti, susijęs su pasirinktos veiklos vykdymu:
- trumpalaikio turto įsigijimas (medžiagos, pašarai, augalų ir gyvūnų apsaugos priemonės, įrengimų atsarginės dalys ir pan.);
- darbo užmokestis ir su juo susiję mokesčiai;
- su ūkio veikla susiję mokesčiai ir einamosios išlaidos (turto mokestis, turto nuoma, turto draudimo išlaidos, komunalinės išlaidos, administravimo išlaidos, anksčiau sudarytų paskolų, jei jos nebuvo finansuotos ES lėšomis, palūkanos ir kt.);
- debitoriniai įsipareigojimai ir kitos apyvarinės išlaidos, būtinos ūkinei veiklai vykdyti;
- išlaidos PVM, sumokėtam už prekes ar paslaugas, susijusias su investicijomis į materialųjį, nematerialųjį ar biologinį turtą.

Sąvokos

LKT – Lietuvos kaimo tinklas

KPP – Lietuvos kaimo plėtros programa

VED - Valdos ekonominis dydis

SP - Produkcijos standartinė vertė

EIP veiklos grupės - Europos inovacijų partnerystės veiklos grupės

EMB ūkiai - Eksperimentiniai, mokomieji, bandymų ūkiai.

AIE - Atsinaujinančių išteklių energija

ERPF - Europos regioninės plėtros fondas

ŠESD - Šiltnamio efektą sukeliančios dujos

Literatūra

1. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa (versija 16.1) Patvirtinta Europos komisijos 2015-02-13 sprendimu nr. C(2015)842 (su paskutiniu pakeitimu, patvirtintu Europos komisijos 2023-06-20 sprendimu nr. C(2023)4287)
2. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas (versija 2.0) Pirminis sprendimas 2022-11-21 Nr. C(2022)8272, Paskutinis pakeitimas patvirtintas 2023-11-07 sprendimu nr. C(2023)7393
3. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turimą“ veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2022 metų. Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 3D-420, Suvestinė redakcija nuo 2023-10-20.
4. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Investicijos į žemės ūkio valdas“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo. Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 3D-640
5. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“ įgyvendinimo taisyklės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 3D-425
6. Kiaulidžių technologinio projektavimo taisyklės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. 3D-50. Suvestinė redakcija nuo 2021-10-01 iki 2023-12-31.
7. Galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. rugpjūčio 21 d. įsakymu Nr. 3D-602. Suvestinė redakcija nuo 2021-10-01.
8. Paukštininkystės ūkių technologinio projektavimo taisyklės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012 m. birželio 21 d. įsakymu Nr. 3D-473. Suvestinė redakcija nuo 2022-05-01.
9. Komisijos komunikatas Europos parlamentui, tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui. Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija. COM(2021) 82 final. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52021DC0082>
10. Lietuvos kaimo tinklas. 2023. Ateities Kaimo kūrėjų apdovanojimai, Arno Piilberg ūkio modernizavimas. Prieiga per internetą: https://www.kaimotinklas.lt/uploads/documents/files/Pa%C5%BEngaus%20%C5%ABkis_3_Arno%20Piilberg.pdf
11. Lietuvos kaimo tinklas. 2021. Ateities Kaimo kūrėjų apdovanojimai, Ūkininko Audriaus Juškos investicijos į žemėinius šiltnamius. Prieiga per internetą: <https://www.kaimotinklas.lt/uploads/documents/files/Audrius%20Ju%C5%A1ka.pdf>
12. Lietuvos kaimo tinklas. 2022. Ateities Kaimo kūrėjų apdovanojimai, Juliaus Martišiaus investicijos į pieno ūkį. Prieiga per internetą: https://www.kaimotinklas.lt/uploads/documents/files/J_%20Mart%C5%A1ius.pdf
13. UAB BGI Consulting. 2022. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtakos didinant ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir skatinant inovacines ūkio technologijas tyrimas. Paslaugos atliktos Žemės ūkio ministerijos užsakymu.
14. Vidickienė D., Melnikienė R., Gedminaitė-Raudonė Ž. Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas. 2013. Inovacijų diegimo Lietuvos ūkininkų ūkiuose motyvai ir barjerai.
15. Reguliauskienė D. 2022. Lietuvos žemės ūkio inovatyvumo skatinimo poreikio analizė. Prieiga per internetą: https://app.ekvi.lt/uploads/Straipsnis_7b2368466c.pdf
16. Stuogė I., Ribikauskas V., Lazauskas S., Radzevičius G. 2012. Kaimo raidos kryptys žinių visuomenėje: Klimato kaitos įtaka Lietuvos žemės ūkiui: iššūkiai, situacijos analizė ir prognozės. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/User/Downloads/6229652.pdf>
17. Mano ūkis. 2018. Veriasi inovacijų vartai. Prieiga per internetą: <https://www.manoukis.lt/mano-ukis-zurnalas/2018/12/veriasi-inovaciju-vartai/>